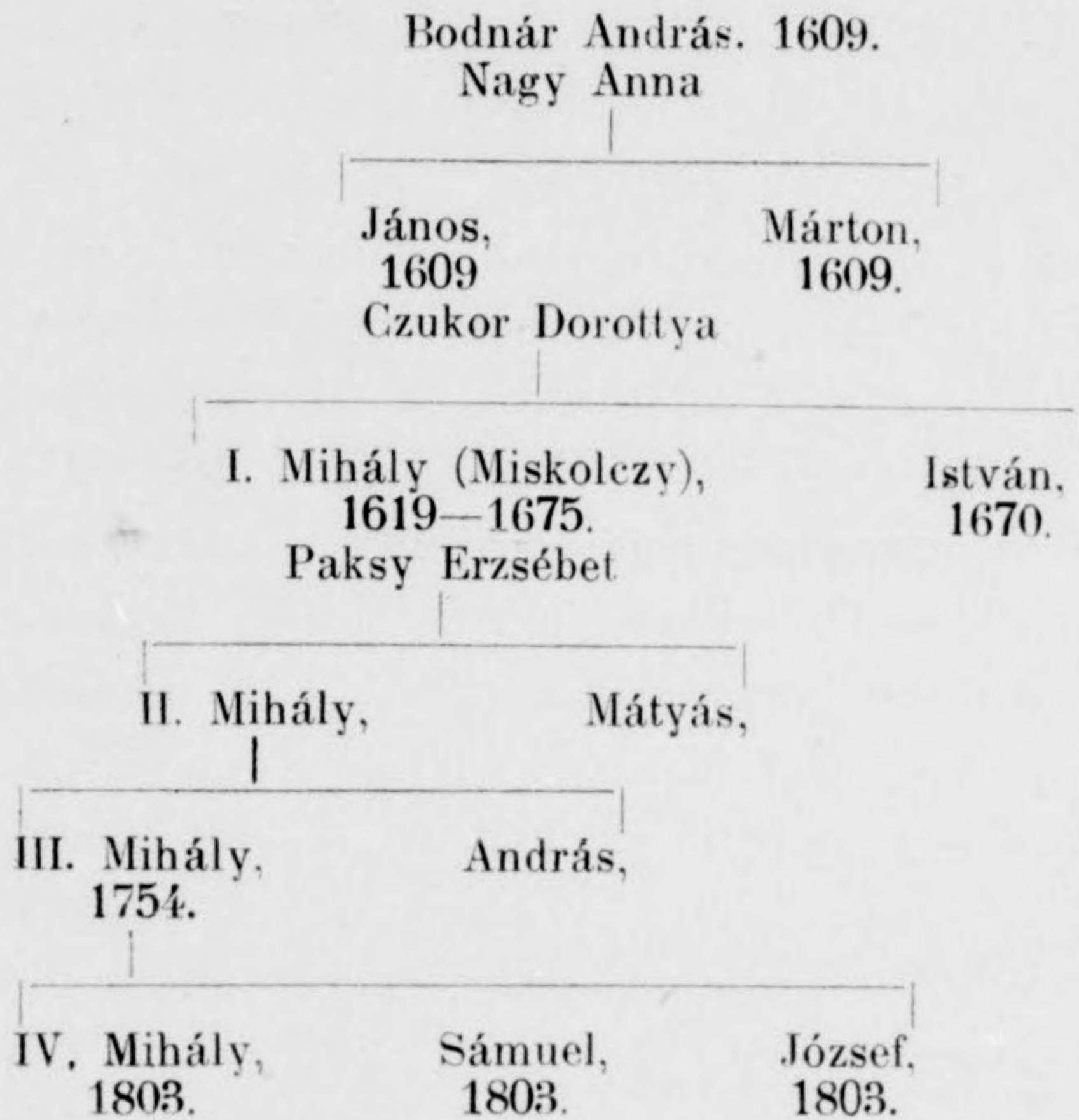

A Miskolczi Bodnár család származási táblája.

Német levéltári szaklapokról.

Már a Debrecenben 1907. december 20-án megjelent Magyar Könyv Ujság című lapban közölt „Levéltári irodalmunkról“ írt cikkemben rámutattam, hogy a levéltári szakirodalom hazánkban nem áll azon a fokon, amelyen kellene állania és amelyen állhatna az adott körülmények között.

Annál öröndetesebb jelenségként kell üdvözölnöm a Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete által kiadott hivatalos lapot, a „Levéltárosok Lapja“ címen megjelenő első magyar levéltári szaklapot és kívánom, hogy az alább ismertetendő német laptársai mögött sem színvonal, sem tartalom tekintetében ne maradjon.

Amíg tehát hazánkban csak most indult meg az első magyar levéltári szaklap, addig a külföldön, például Bajorországban már 1806-ban Bambergben „Zeitschrift für Archivs — und Registratur Wissenschaft“ címen dr. Oesterreicher bambergi bajor kir. levéltáros és Döllinger bambergi kir. főirattáros szerkesztik az első levéltári szaklapot, melynek cikkei a levéltári és ezzel rokon irattári tudomány alapelveinek, majd külön-külön a levéltári és irattári rendszerek, elméletek ismertetésének vannak szentelve.

A folyóirat két kötetből (három füzettel) áll, több nem jelent meg 1808-ban történt megszűnése óta.

Ezt követi 1834-ben a Hamburgban megjelent „Zeitschrift für Archivkunde, Diplomatie und Geschichte,“ szerkesztői Höfer, berlini porosz kir. levéltári titkos tanácsos, dr. Erhard és Medem, porosz kir. tartományi levéltárosok.

Egyrészt a folyóirat címe, másrészt szerkesztői garanciát nyújtottak arra, hogy lapjuk tudományos színvonalban magasabban álljon az előbb említett folyóiratnál. Minden kötet végén terjedelmes oklevél közleményekkel találkozunk, melyekben a szerkesztők és munkatársak az őrizetükre bízott levéltár kiadatlan és a diplomatariumokban még nem közölt oklevelekből válogatnak ki és kritiko-historiai elemzéssel ismertetik ezeket, pl. Die angebliche Dagobertsche Stiftungs-Urkunde des Peters-Kloster zu Erfurth, vagy Das aelteste Stadt-Privilegium der Stadt Hamm, diplomatisch und historisch beleuchtet, etc.

Ezen folyóirat 1834-ben megjelent első kötetét csak 1837-ben követi a második kötet „pártolás hiánya“ miatt, mint a II. kötet előszavában olvassuk; ezzel egyelőre megszűnt a lap további kiadása is.

Ez a körülmény indította dr. Friedemann-t, a nassau hercegi központi államlevéltár igazgatóját arra, hogy engedve a tudományos körök biztatásainak — mint előszavában említi — Gothában 1846-ban „Zeitschrift für die Archive Deutschlands“ címen folyóiratot indítson.

Amíg az előbbi szaklapban nagyobbára a szerkesztők saját dolgozatait látjuk, addig már itt a munkatársak egész sorát üdvözölhetjük az egész kontinensről, még olasz levéltáros is akad köztük. Ezek már nemcsak a levéltári és irattári tudomány elméleti részeinek fejtegetésével tűnnek ki, hanem létező és megszűnt közlevéltárakat ismertetnek, oklevélgyűjteményeket, szakirodalmi újdonságokat beszélnek meg, közlik az egyes levéltárakban előfordult személyi változásokat, stb.

Az 1846—1847-ben megjelent három füzetből álló első kötet folytatása csak 1853-ban jelenik meg a három füzetes második kötettel, azonban Friedemann időközben bekövet-

kezett halála megszünteti a lap további megjelenését.

Évtizedek mulva is fájó érzéssel vesszük tudomásul, hogy ez a tartalmas lap, mely európai levéltárosaink között élénk összeköttetést létesített, megszűnt s nem találjuk folytatását azoknak a tudományos készültséggel megírott tanulmányoknak, az egykoru levéltári híreknek, stb.

Ámde 1876-ban megindult Stuttgartban Höfer, Archivalische Zeitschrift című lapja, mely 1888-ig saját neve alatt, 1890-től pedig a müncheni bajor kir. birodalmi levéltár kiadásában jelent meg s maig is a legértelmesebbben szerkesztett levéltári szaklap.

Egy kötete jelenik meg évenként és munkatársai között szerepel Zimmerman Ferenc, nagyszzebeni városi és szász egyetemi levéltáros, aki többek közt a III. kötetben a nagyszzebeni városi és szász egyetemi levéltár leírását adja.

Nem érdektelen megismernünk e néhány vonásból egy külföldi állam levéltári szaklap irodalmát akkor, midőn hazánkban első ilyenü szaklapunk bölcsőjénél állunk.

A fentebb vázolt küzdelmes munka való tekintettel mégis örömmel üdvözlöm lapunkat abban az erős hitben és meggyőződésben, hogy

végre megtaláltuk azt a helyet, ahol gondolatainkat kicserélhetjük, amelynek hiányát számtalanszor tapasztaltuk nemcsak tudományos, de agitációs kérdésekben is. Tegye lehetővé lapunk a tudományos és gazdasági értelemben vett együttes és összhangzatos kari működést.

Legyen szabad azonban azonban felemlítenem, hogy egyesületünkbe a 63 vármegyei és 27 városi (beleértve Fiumét és a székesfővárost) törvényhatósági levéltár tisztviselőin kívül bevonandó volna a 112 rendezett tanácsu városi levéltár tisztviselői kara is, annál inkább, mert ezeknek tisztviselőitől az 1912: LVIII. t. c. 22 §-a ugyanazon minősítést követeli meg mint a törvényhatósági városok és vármegyék levéltárosaitól (jöllehet pl. Nagyszében és Brassó tanári vagy jogtudori oklevelet). Ezt kívánja a rend. tan. városok levéltárainak még nagyobb részét tudományos feldolgozásra váró anyaga, ami mindenesetre megfontolást érdemlő ténykörülmeny, hiszen lapunk hivatva van élénk összeköttetést létesíteni hazánk összes levéltárosai között ezeket tehát legkevésbé tartom kizárhatóknak.

Radics (Cseh) Vendel

kép. tvh. levéltáros, ügyvédjelölt.

Levéltáraink köréből.

Csánki Dezső üdvözlése. A Törvényhatósági Levéltárosok Országos Egyesülete nevében dr. Csánki Dezső új országos főlevéltárnokot Popovits Sebő elnök és Miskolczy Simon János főtitkár táviratban üdvözölték. Az üdvözlésre a következő válasz érkezett a főtitkárhoz.

Igen tisztelt Főlevéltárnok, Főtitkár Ur!

Őszinte érzelmekkel és köszönettel viszonozom a szives üdvözlést és jókívánatokat, melyeket országos főlevéltárnokká történt ki neveztetésem alkalmából a köztörvényhatósági levéltárnoki kar nevében is hozzám intézni szivesek voltak.

Legyenek meggyőződve igen tisztelt Főtitkár úr, hogy megtisztelő figyelmükkel és megemlékezésükkel nagy örömet okoztak nekem, s hogy boldognak fogom magamat érezni, ha a törvényhatósági levéltárnoki kar előmene-

telén s a levéltári ügy emelésén én is közremunkálhatok.

Fogadja kérem, igen tisztelt Főtitkár úr, és tolmácsolja az Egyesület, illetve annak Elnöksége előtt is meleg köszönetem és tiszteletem nyilvánítását.

Budapest, 1913. május 17.

Dr. Csánki Dezső.

*

Lapunk egy barátja dr. Csánki Dezső, az új országos főlevéltárnok hivatali és tudományos működésének összefoglalásáról irt sorainkat kiegészíti Csánkinak a Magyar Tudományos Akadémia levelező — majd rendes tagjai sorába 1891 és 1900 években történt ajánlásával, mely Szilágyi Sándor illetve Radvánszky Béla báró és Fejérpataky László, történeti irodalmunk e nagynevű mívelői által történt s amelyek így hangzanak: